

Proiect ASIC

STAREA AFACERILOR IN ROMANIA

Partener P₁ – INSTITUTUL DE ECONOMIE NATIONALA

**Prof.univ.dr. Gheorghe Zaman
Membru corespondent al Academiei Romane, Director IEN**

**Prof univ dr Valentina Vasile
Director Stiintific IEN, responsabil partener proiect ASIC**

Cuprins

I. SURSE DE FINANTARE A AFACERILOR IN ROMANIA

II. ANTREPRENORIATUL IMM-URILOR IN ROMANIA COMPARATIV CU TARILE MEMBRE UE-27

III. METRICA INOVARII - SUPORT PENTRU STIMULAREA ANTREPRENORIATULUI

IV. MEDIUL DE AFACERI IN CONDITII DE CRIZA

I. SURSE DE FINANTARE A AFACERILOR IN ROMANIA

PROIECTE DEPUSE la 23 octombrie 2009

- Număr proiecte depuse: **13 267**
- Valoare proiecte depuse: **24,11 miliarde euro**
 - din care contribuția UE: **16,23 miliarde euro**
≈ 287% în raport cu alocarea UE 2007-2009
- Progres în perioada dec. 2008 – 23 oct. 2009:
 - +98% număr proiecte depuse**
 - Creștere de 2 ori a valorii proiectelor depuse**

PROIECTE APROBATE la 23 octombrie 2009

- Număr proiecte aprobate: **2 791**
- Valoare proiecte aprobate: **5,49 miliarde euro**
 - din care contribuția UE: **3,34 miliarde euro**
≈59% din alocarea UE 2007-2009
- Progres în perioada dec. 2008 – 23 oct. 2009:
 - Creștere de 6,6 ori a nr. proiecte aprobate**
 - Creștere de 2,5 ori a valorii proiectelor aprobate**

CONTRACTE SEMNATE CU BENEFICIARIII

la 23 octombrie 2009

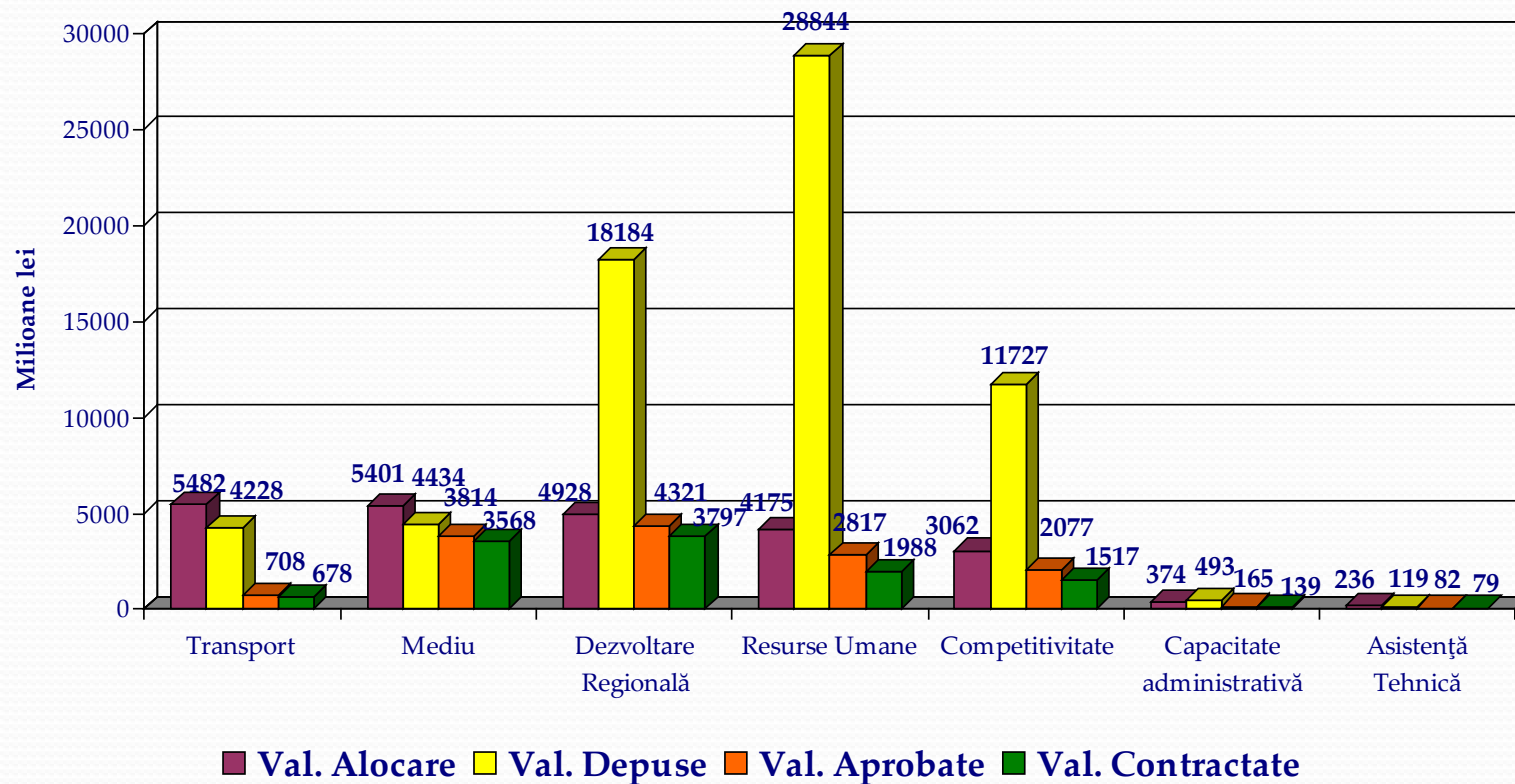
- Număr contracte semnate: 2 000
- Valoare contracte semnate : 3,43 miliarde euro
 - din care contribuția UE: 2,81 miliarde euro
 - ≈50% din alocarea UE 2007-2009
- Progres în perioada dec. 2008 – 23 oct. 2009:
 - Creștere de 11,9 ori a nr. contracte semnate
 - Creștere de 2,6 ori a valorii contractelor semnate

Situația contractării de proiecte

Program Operațional	Alocări UE¹⁾	Aprobări		Contractări		
	Mil. lei	Nr.	Valoare UE (mil. Lei)	Nr.	Valoare UE (mil. Lei)	% Contractări în raport cu alocări
TOTAL	23 657	2791	13 983	2 000	11 766	50%
Transport	5 482	18	708	16	678	12%
Mediu	5 401	64	3 814	29	3 568	66%
Regional	4 928	642	4 321	531	3 797	77%
Resurse Umane	4 174	864	2 817	492	1 988	47%
Competitivitate	3 062	1 082	2 076	832	1 617	52%
Capacitate Administrativă	374	108	165	88	139	37%
Asistență Tehnică	236	13	82	12	79	33%

¹ Sume cumulate 2007-2009, conform CSNR, transformate la cursul Inforeuro pentru luna octombrie: 1 euro = 4,1926 lei

Situația depunerii, aprobării și contractării de proiecte

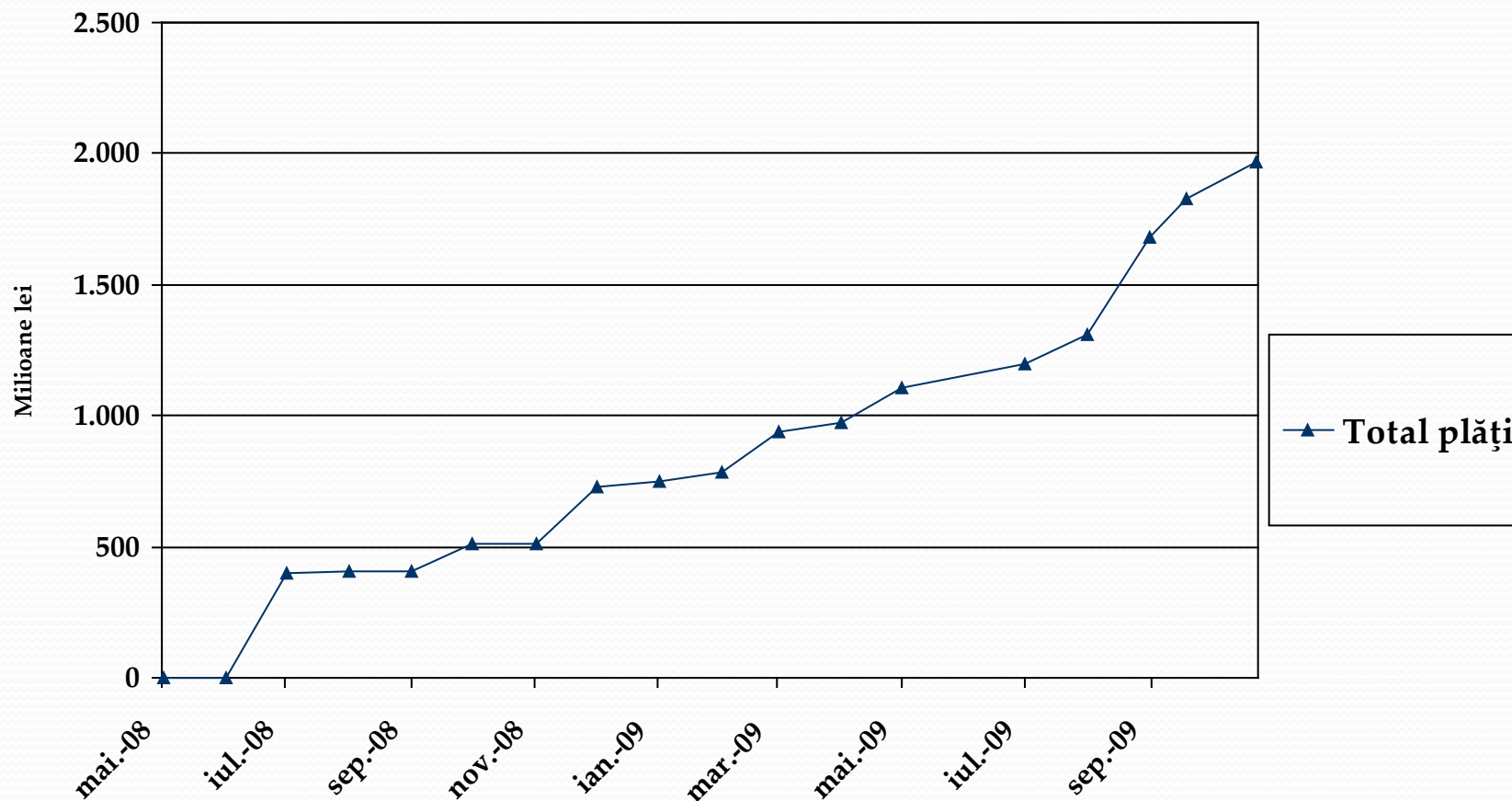

PLĂȚI CĂTRE BENEFICIARI

la 23 octombrie 2009

- Valoare plăți: **474 milioane euro**
- Contribuție UE: **≈8,24% din alocarea UE 2007-2009**
- Structură plăți:
 - Pre-finanțări: **344 mil. euro (73%)**
 - Rambursări: **130 mil. euro (27%)**
- Progres în perioada dec. 2008 – 23 oct. 2009:
Creștere de 3 ori a valorii plăților

Situația plăților către beneficiari, mai 2008 – 23 octombrie 2009, la nivel CSNR

Plăți către beneficiari

Program Operațional	Alocări UE ¹⁾ (mil. Lei)	Prefinanțare (mil. Lei)	Rambursări (mil. Lei)		Total plăți (mil. Lei)	% Plăți contrib. UE în raport cu alocări
			Contribuție UE (mil. Lei)	Buget de stat (mil. Lei)		
TOTAL	23 658	1 441,34	508,05	20,84	1 970,23	8,24%
Transport	5 482	0,00	0,05	0,00	0,05	0,00%
Mediu	5 401	700,49	19,94	2,34	722,77	13,34%
Regional	4 928	431,65	63,90	13,96	509,51	10,06%
Resurse Umane	4 175	203,26	17,28	3,80	224,34	5,28%
Competitivitate	3 062	102,89	406,41	0,74	510,04	16,63%
Capacitate Administrativă	374	3,05	0,20	0,00	3,25	0,87%
Asistență Tehnică	236	0,00	0,27	0,00	0,27	0,11%

¹Sume cumulate 2007-2009, conform CSNR, transformate la cursul Inforeuro pentru luna octombrie: 1 euro = 4,1926 lei

Proiecte majore aprobate de Comisia Europeană

- **România are aprobate de către Comisia Europeană un număr de 15 proiecte majore**, astfel:
 - în domeniul mediului 13 (infrastructură de alimentare cu apă, tratarea apelor uzate, managementul deșeurilor) și
 - în domeniul transporturilor 2 (infrastructură rutieră).
- Valoarea cumulată = 15 proiecte = peste **1,28 miliarde euro**.
- **Cele mai multe proiecte majore aprobate**, până în prezent, unui Stat Membru, în perioada de programare 2007-2013.
- Au mai fost transmise Comisiei Europene, spre analiză și aprobare,
 - în domeniul transporturilor 5 proiecte majore (în domeniul rutier, feroviar și maritim) și
 - 1 proiect major în domeniul energiei.

**II. ANTREPRENORIATUL IMM-URILOR
IN ROMANIA
COMPARATIV CU TARILE MEMBRE
UE-27**

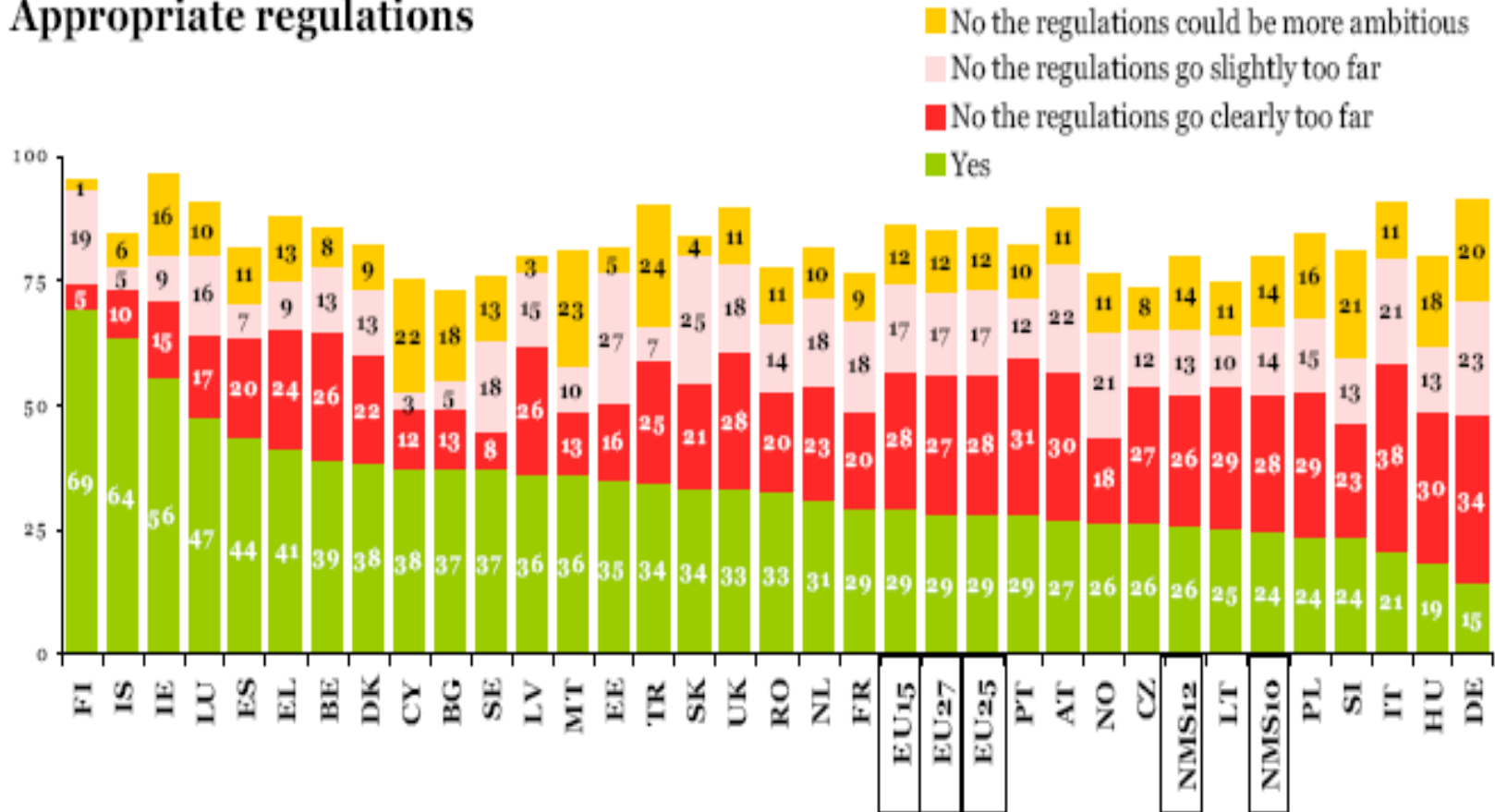
Constraints/difficulties encountered in the last two years (%)

Q21. Did your enterprise encounter any of these constraints or difficulties in the last two years?

Base: SMEs

Appropriate regulations

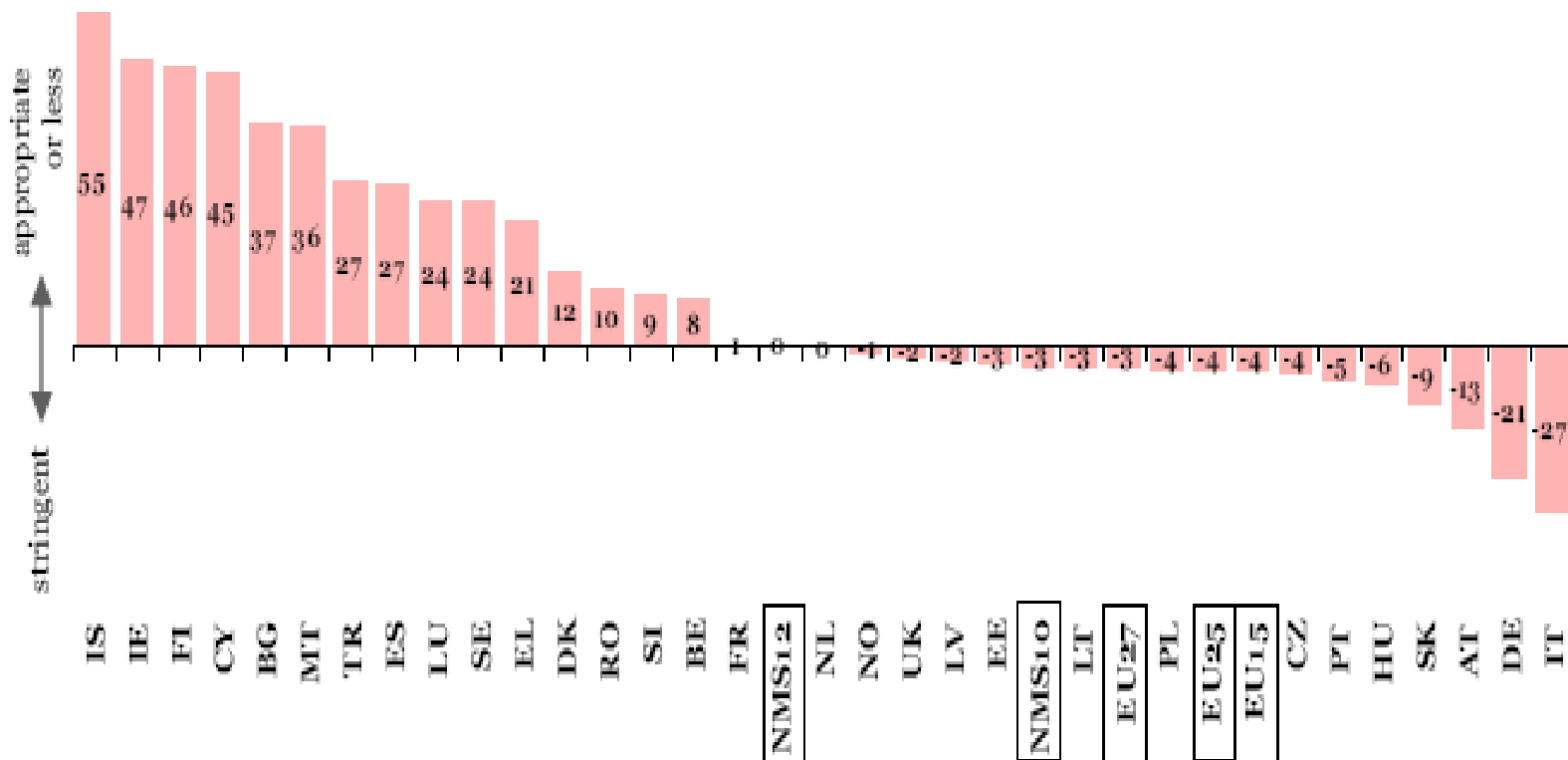

Q24. Governments impose various regulations for businesses in order to achieve some goals, Do you think that the regulations that apply to your company are appropriate to achieve their goals, for instance the protection of the environment or the financing of the provision of general public services?

Base : SMEs, % by country, DK/NA not shown

Regulations are...

(percentage point difference between % appropriate+modest and % slightly+clearly excessive regulations, negative numbers show a dominant perception of excessive regulations)

Q24. Governments impose various regulations for businesses in order to achieve some goals, Do you think that the regulations that apply to your company are appropriate to achieve their goals, for instance the protection of the environment or the financing of the provision of general public services?

Base : SMEs, % by country, DK/NA not shown

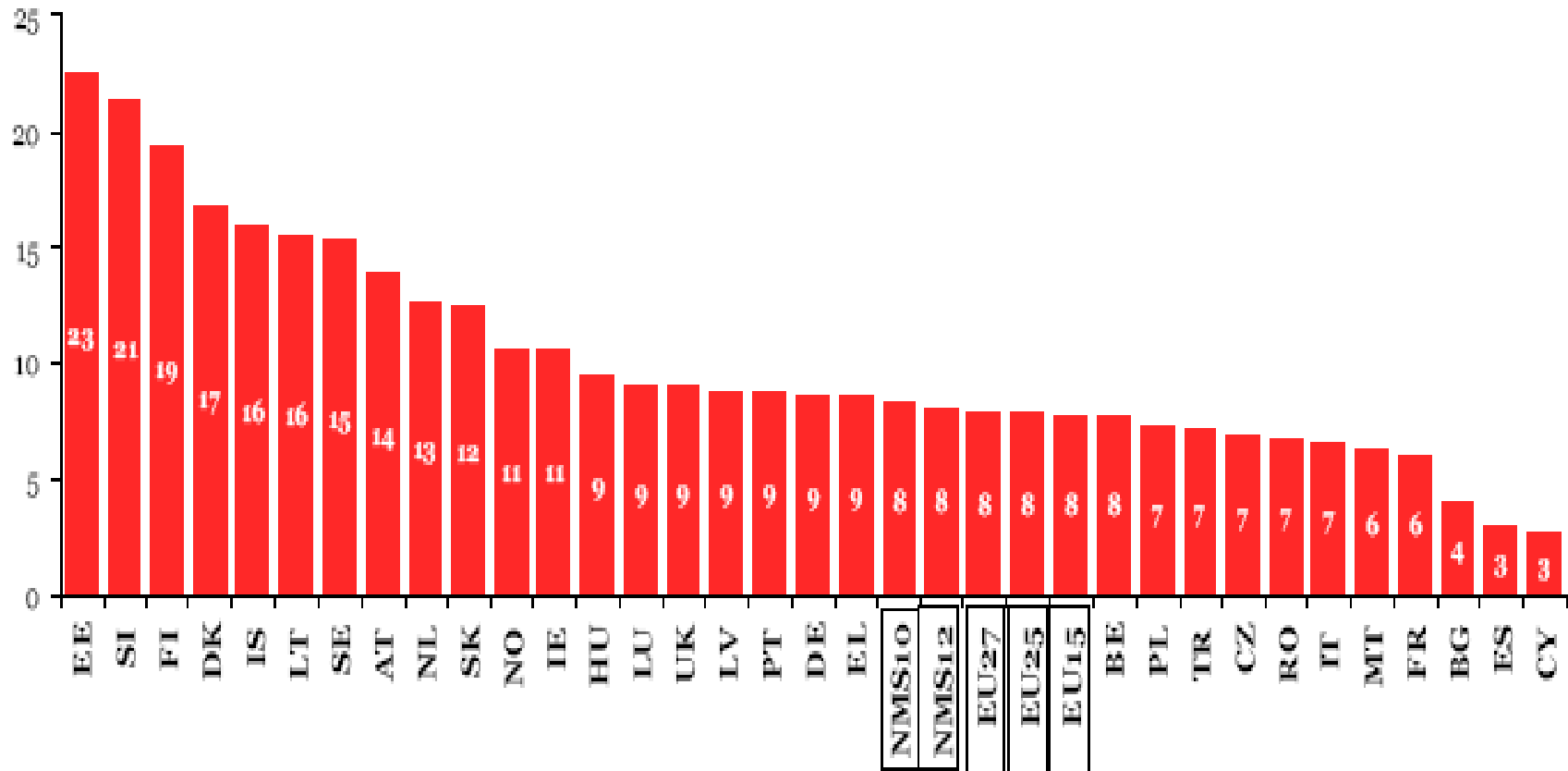
Relative time-burden of administrative tasks

(% EU27, man-days spent with bureaucracy / total AWU in enterprise)

	Estimated relative time-burden of administrative tasks, %
EU27 SME	8
Size class	
1-9 persons employed	9
10-49 persons employed	2
50-249 persons employed	1
250+ persons employed	0
SME Activity sector	
D. Manufacturing	5
F. Construction	9
G. Wholesale and retail	8
H. Hotels and restaurants	6
I. Transport, storage and communication	10
J. Financial intermediation	10
K. Real estate, renting and business activities	9
N. Health and social work	9
O. Other community, social and personal service	8

Exporters

Proportion of enterprises with any revenue from exports

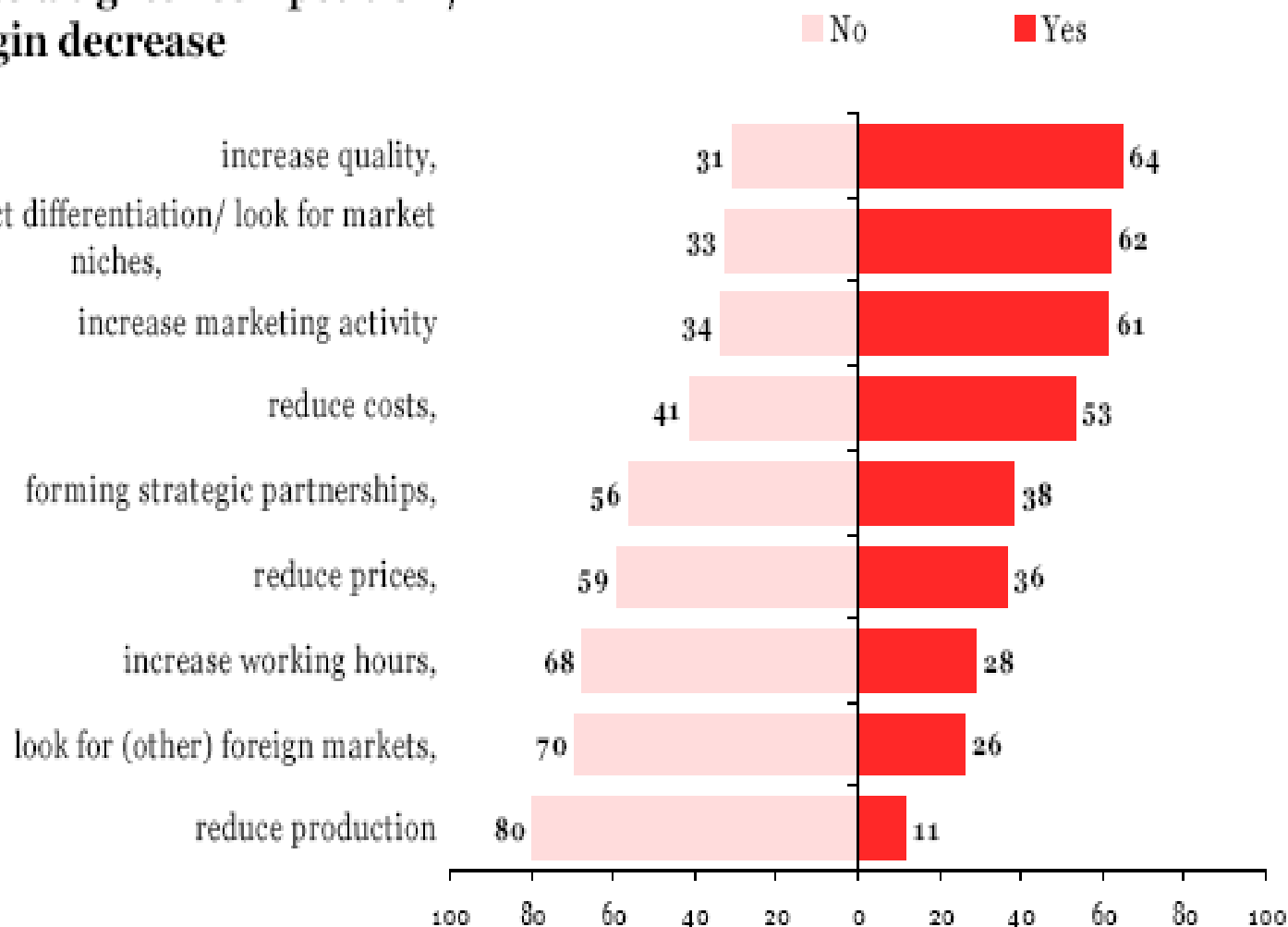
Q31. How much turnover was generated by exports in your enterprise in 2005?

Base: SMEs, % gaining any revenue shown, by country

Exporters by industry segments, % EU-27

		Any export turnover in 2005	Proportion of income from exports, 2005
EU27 SMEs		8	4,6
Size class	1-9 persons employed	7	5,0
	10-49 persons employed	13	7,9
	50-249 persons employed	24	14,9
	250+ persons employed	28	19,4
SME Activity sector	D. Manufacturing	14	7,8
	F. Construction	5	2,0
	G. Wholesale and retail	12	5,9
	H. Hotels and restaurants	1	0,8
	I. Transport, storage and communication	9	9,0
	J. Financial intermediation	2	1,7
	K. Real estate, renting and business activities	6	4,2
	N. Health and social work	2	0,4
	O. Other community, social and personal service	3	2,0

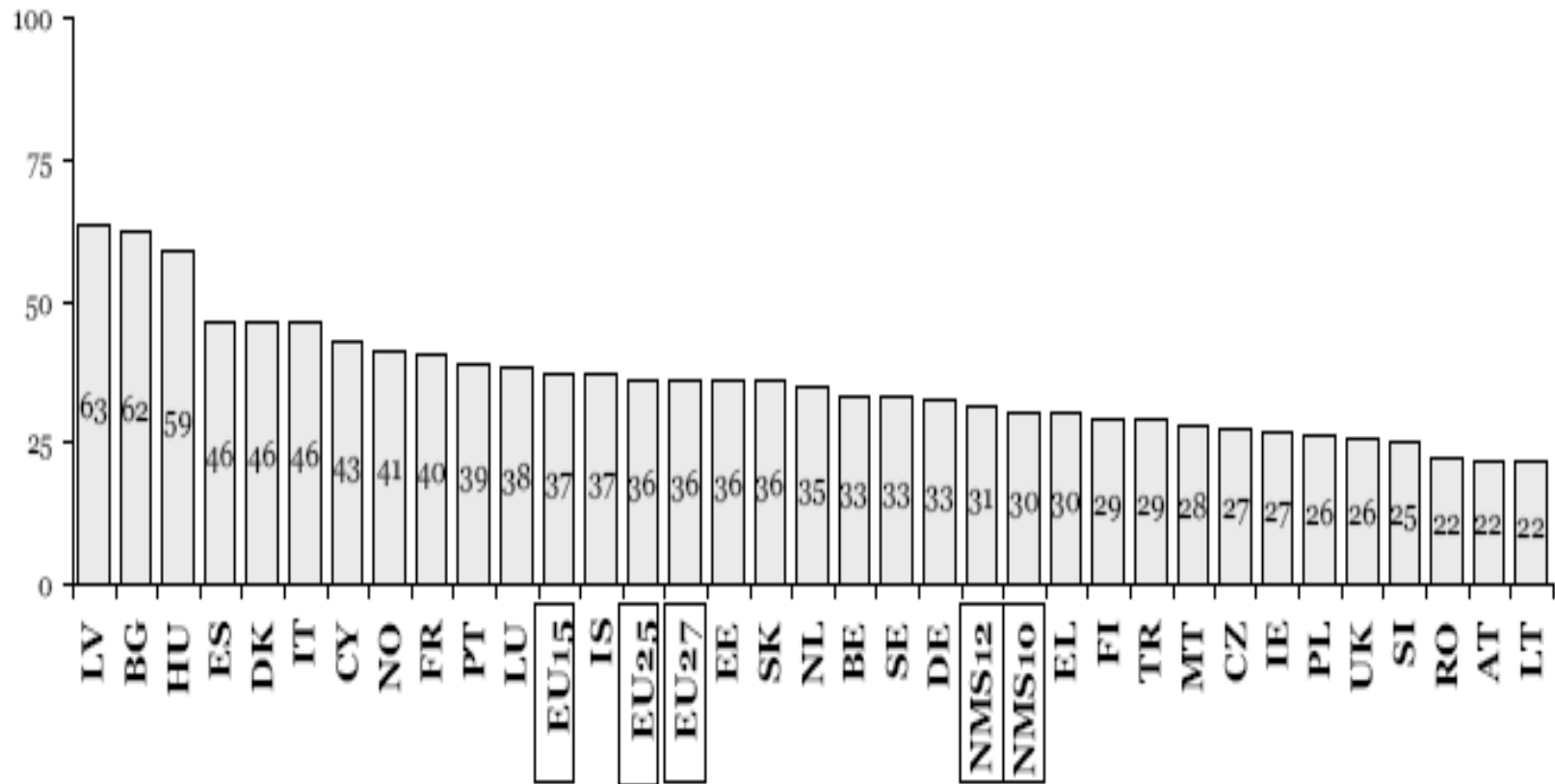
Reactions to a tighter competition / profit margin decrease

Q42. If competition becomes tighter and profit margins decrease in your main market, how do you react, what actions do you take?

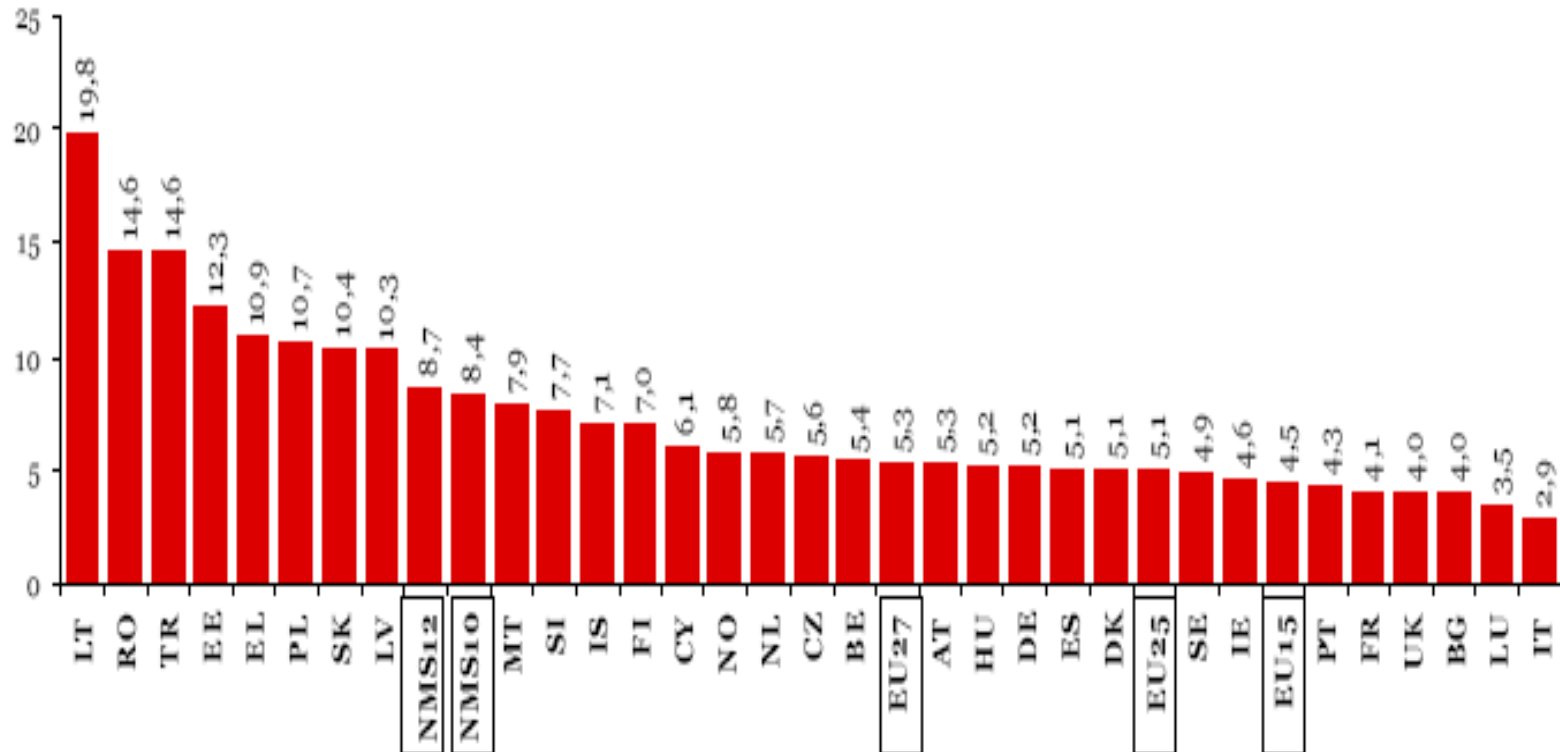
Base: SMEs, %, EU-27

No revenue from innovation

Q51. Could you please estimate the percent of turnover (annual sales) coming from new or significantly improved products or services in the last two years?
 % "zero percent" and "no new or improved products", by country

Unfilled vacancies as percentage of all jobs

Q65. How many job vacancies did you have in your enterprise on average in 2006 that you could not fill in?

Base : SMEs, % by country, question was not asked from 1-person firms

III. METRICA INOVARII - SUPORT PENTRU STIMULAREA ANTREPRENORIATULUI

Definiții: principiile relevanței și măsurabilității; abordările Bottom-up și Top-down

- Antreprenorii încearcă să prezică și să acționeze în funcție de schimbările din interiorul piețelor, asumându-și incertitudinea dinamicii acestora (**Knight, 1921-1942**)
- Antreprenorul este inovatorul care implementează schimbări în interiorul piețelor prin realizarea de noi combinații sub diverse forme (**Schumpeter, 1934**):
 - Introducerea unui nou produs sau a unei noi calități a acestuia;
 - Introducerea unei noi metode de producție
 - Deschiderea unei noi piețe
 - Deschiderea unei noi surse de aprovizionare cu materiale și piese de schimb noi
 - Desfășurarea unei noi organizări a oricărei industrii

- Antreprenorul este întotdeauna un speculator care se ocupă cu condițiile incerte ale viitorului. Succesul sau eșecul său depinde de corectitudinea anticipărilor evenimentelor incerte. Dacă eșuează în înțelegerea evenimentelor ce urmează a se produce este pierdut.

(Von Mises , 1949/1996)

- Întreprinzătorul este coordonator și arbitru

(Walras, 1954)

- Activitatea antreprenorială implică identificarea oportunităților din cadrul unui sistem economic
(Penrose, 1959/1980)

- Antreprenoriatul este actul inovării care implică înzestrarea resurselor existente cu o nouă capacitate de producere a bunăstării **(Drucker, 1985)**

- Activitatea esențială a antreprenoriatului este intrarea pe piață a unui nou agent economic (new entry). Intrarea unui nou agent pe o piață existentă sau pe una nou creată cu bunuri și servicii existente sau noi. Aceasta se realizează fie printr-o firmă start-up, fie prin firme existente sau capital de risc (venture capital) - **Lumpkin and Dess, 1996**
- Domeniul antreprenorial implică studierea surselor generate de oportunități și anume: descoperirea, evaluarea și exploatarea acestora, precum și stabilirea indivizilor care descoperă, evaluează și exploatează oportunitățile respective. (**Schane and Venkataramen, 2000**)
- Antreprenoriatul reprezintă proiectul și procesul de creare și dezvoltare a unei activități economice prin asumarea unui risc mai mult sau mai puțin cunoscut, creativitate și/sau inovare pe baza unui management sănătos în cadrul unei organizații noi sau existente (**Comisia Comunității Europene, 2003**)

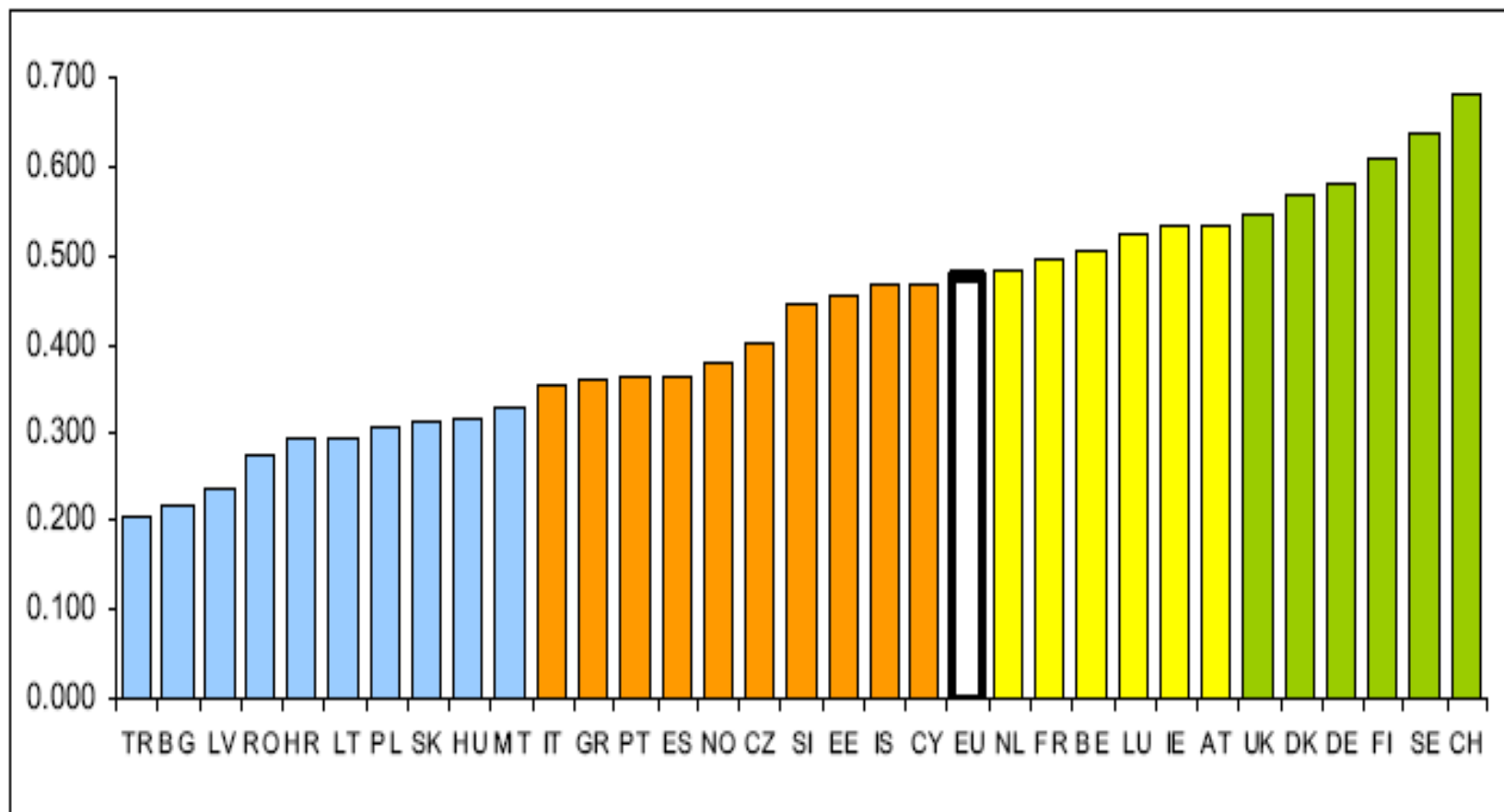
Proiectul indicatorilor antreprenoriatului propuși de OECD

- Rata natalității întreprinderilor;
- Rata firmelor cu creștere înaltă bazată pe creșterea ocupării și a cifrei de afaceri;
- Ratele firmelor înalt dinamice (gazelle) bazate pe ocupare și cifra de afaceri;
- Rata mortalității întreprinderilor;
- Afaceri care sunt pe cale de dispariție;
- Creșterea netă a numărului de întreprinderi (natalitate-mortalitate);
- Rata de supraviețuire după 3 și 5 ani;
- Numărul firmelor de 3 și 5 ani ca rată procentuală în numărul total al firmelor;
- Procentul salariaților de 3 și 5 ani în cadrul firmei existente;
- Mărimea medie a firmelor existente cu vârsta între 3 și 5 ani;
- Firme noi (start-up) în total firme existente;
- Ponderea valorii adăugate a firmelor tinere, productivitatea medie a firmelor tinere care se nasc, care mor și mici, precum și contribuția acestora la creșterea productivității, performanța de inovare și export a firmelor tinere și mici.

TABLE 1: INDICATORS FOR THE EIS 2008-2010

	EIS dimension / indicator	Data source (reference year) ²
ENABLERS		
Human resources		
1.1.1	S&E and SSH graduates per 1000 population aged 20-29 (first stage of tertiary education)	Eurostat (2006)
1.1.2	S&E and SSH doctorate graduates per 1000 population aged 25-34 (second stage of tertiary education)	Eurostat (2006)
1.1.3	Population with tertiary education per 100 population aged 25-64	Eurostat (2007)
1.1.4	Participation in life-long learning per 100 population aged 25-64	Eurostat (2007)
1.1.5	Youth education attainment level	Eurostat (2007)
Finance and support		
1.2.1	Public R&D expenditures (% of GDP)	Eurostat (2007)
1.2.2	Venture capital (% of GDP)	EVCA / Eurostat (2007)
1.2.3	Private credit (relative to GDP)	IMF (2007)
1.2.4	Broadband access by firms (% of firms)	Eurostat (2007)
FIRM ACTIVITIES		
Firm investments		
2.1.1	Business R&D expenditures (% of GDP)	Eurostat (2007)
2.1.2	IT expenditures (% of GDP)	EITO / Eurostat (2006)
2.1.3	Non-R&D innovation expenditures (% of turnover)	Eurostat (2006)
Linkages & entrepreneurship		
2.2.1	SMEs innovating in-house (% of SMEs)	Eurostat (2006)
2.2.2	Innovative SMEs collaborating with others (% of SMEs)	Eurostat (2006)
2.2.3	Firm renewal (SME entries plus exits) (% of SMEs)	Eurostat (2005)
2.2.4	Public-private co-publications per million population	Thomson Reuters / CWTS (2006)
Throughputs		
2.3.1	EPO patents per million population	Eurostat (2005)
2.3.2	Community trademarks per million population	OHIM / Eurostat (2007)
2.3.3	Community designs per million population	OHIM / Eurostat (2007)
2.3.4	Technology Balance of Payments flows (% of GDP)	World Bank (2006)
OUTPUTS		
Innovators		
3.1.1	SMEs introducing product or process innovations (% of SMEs)	Eurostat (2006)
3.1.2	SMEs introducing marketing or organisational innovations (% of SMEs)	Eurostat (2006)
3.1.3	Resource efficiency innovators, unweighted average of: <ul style="list-style-type: none"> • Share of innovators where innovation has significantly reduced labour costs (% of firms) • Share of innovators where innovation has significantly reduced the use of materials and energy (% of firms) 	Eurostat (2006)
Economic effects		
3.2.1	Employment in medium-high & high-tech manufacturing (% of workforce)	Eurostat (2007)
3.2.2	Employment in knowledge-intensive services (% of workforce)	Eurostat (2007)
3.2.3	Medium and high-tech manufacturing exports (% of total exports)	Eurostat (2006)
3.2.4	Knowledge-intensive services exports (% of total services exports)	Eurostat (2006)
3.2.5	New-to-market sales (% of turnover)	Eurostat (2006)
3.2.6	New-to-firm sales (% of turnover)	Eurostat (2006)

FIGURE 2: INNOVATION PERFORMANCE (2008 SUMMARY INNOVATION INDEX)

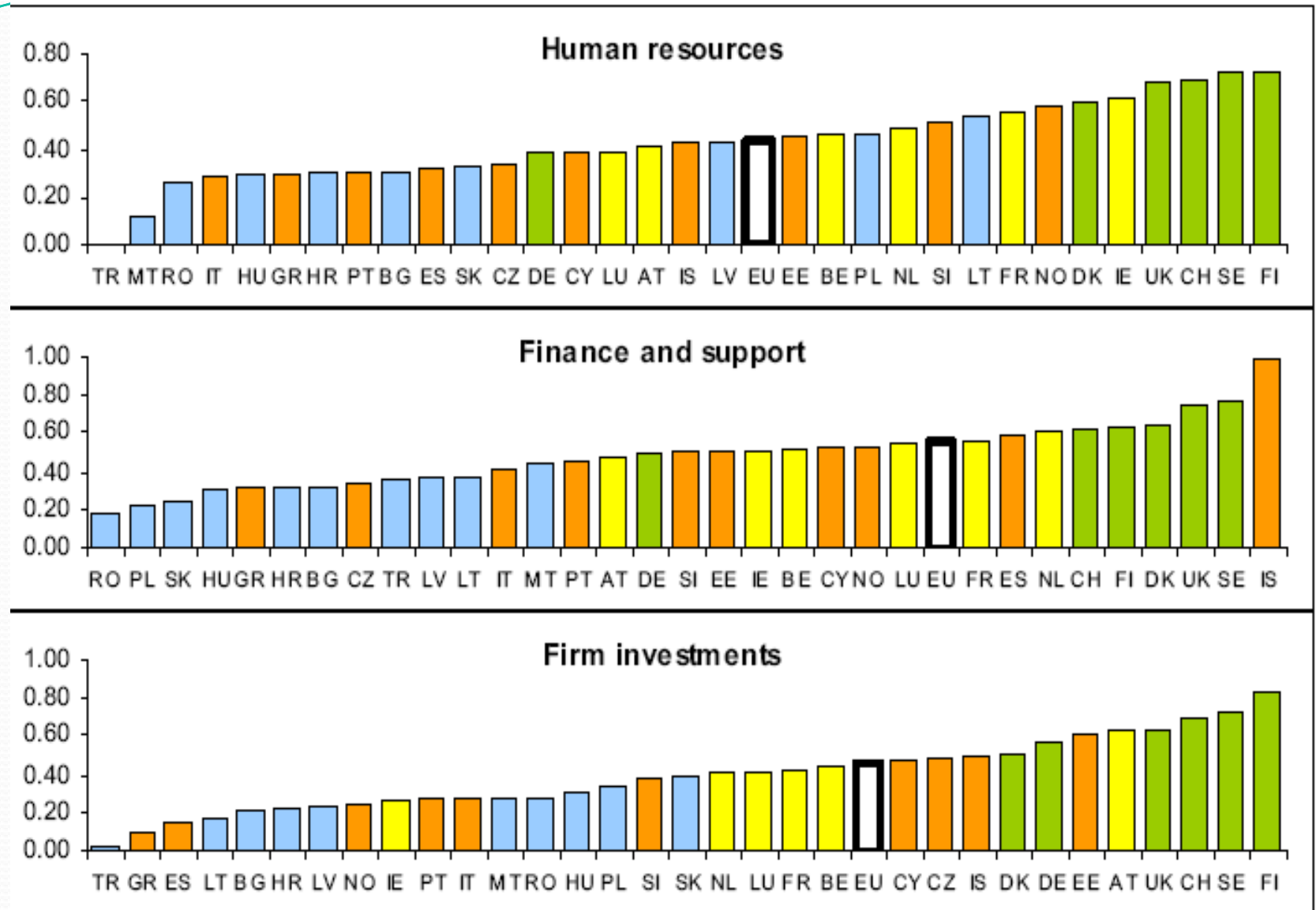
Reference data for most of the underlying indicators are for 2006 and 2007.

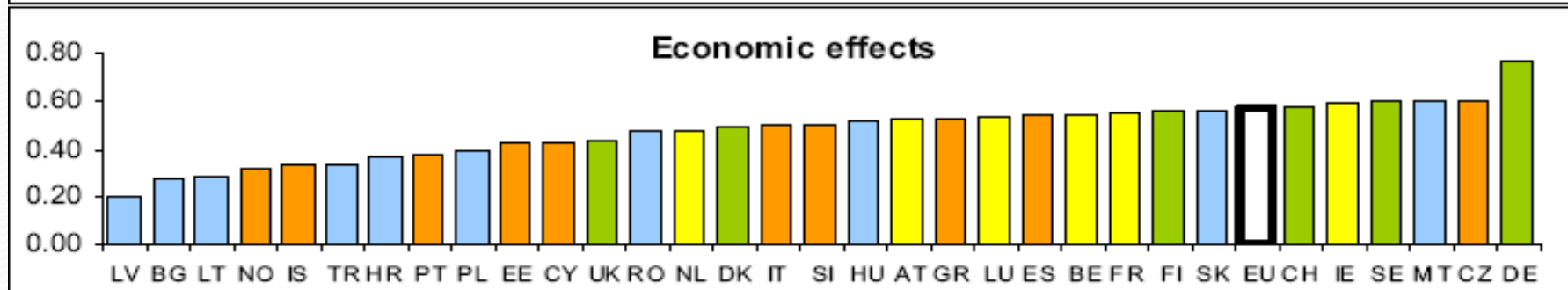
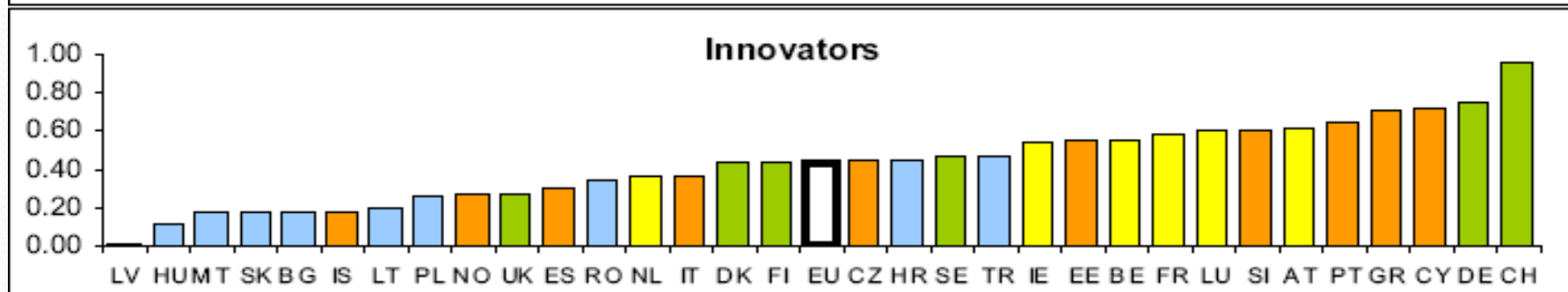
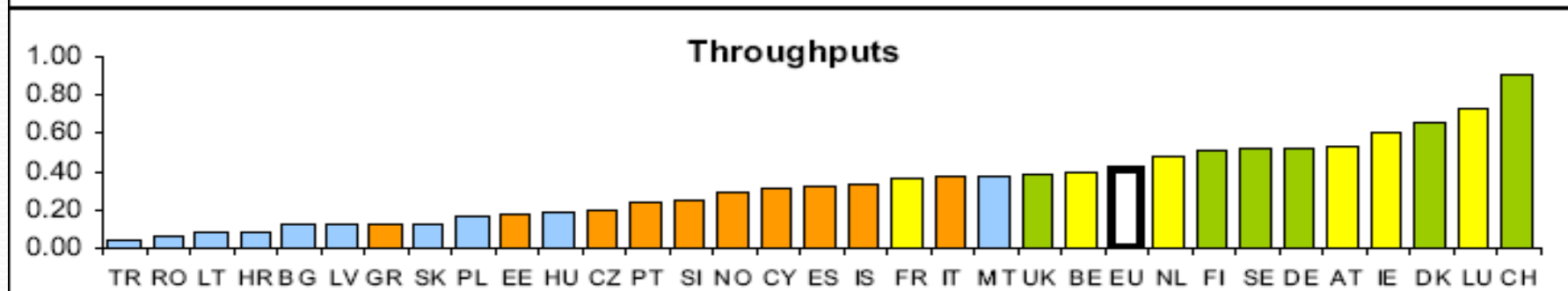
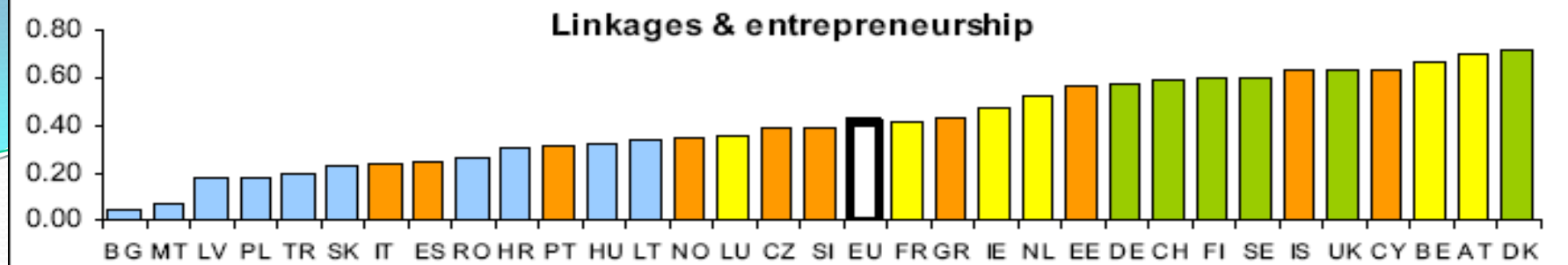
TABLE 2: INNOVATION GROWTH LEADERS

Group	Growth rate	Growth leaders	Moderate growers	Slow growers
Innovation leaders	1.6%	Switzerland (CH)	Germany (DE), Finland (FI)	Denmark (DK), Sweden (SE), United Kingdom (UK)
Innovation followers	2.0%	Ireland (IE), Austria (AT)	Belgium (BE)	France (FR), Luxembourg (LU), Netherlands (NL)
Moderate innovators	3.6%	Cyprus (CY), Portugal (PT)	Czech Republic (CZ), Estonia (EE), Greece (GR), Iceland (IS), Slovenia (SI)	Italy (IT), Norway (NO), Spain (ES)
Catching-up countries	4.1%	Bulgaria (BG), Romania (RO)	Latvia (LV), Hungary (HU), Malta (MT), Poland (PL), Slovakia (SK), Turkey (TR)	Croatia (HR), Lithuania (LT)

Average annual growth rates as calculated over a five-year period.

FIGURE 6: INNOVATION PERFORMANCE PER DIMENSION

Colour coding matches the groups of countries identified in Section 3.1: green are the Innovation leaders, yellow are the Innovation followers, orange are the Moderate innovators, blue are the Catching-up countries.

Table 5: GIS: ranks and ranks variations²⁶ for each pillar, 1995 and 2005

Country	GIS		Firm activities		Human Resources		Infrastructures and Absorptive Capacity	
	rank 2005	rank variation	rank 2005	rank variation	rank 2005	rank variation	rank 2005	rank variation
Sweden	1	0	4	-3	4	-2	1	1
Switzerland	2	0	2	0	5	-2	3	6
Finland	3	3	5	-1	1	3	2	12
Israel	4	1	3	4	3	-2	11	-7
Japan	5	-1	1	2	13	-3	9	-4
United States	6	-3	8	-2	6	-1	7	-6
Denmark	7	3	10	3	8	1	4	7
Korea, Rep.	8	4	7	5	7	10	14	-4
Canada	9	0	18	0	2	5	8	-1
Germany	10	-2	6	-1	17	-1	17	3
Netherlands	11	-4	9	1	20	-1	6	0
Singapore	12	7	15	6	10	11	10	2
France	13	-2	13	-4	18	-7	12	3
Austria	14	4	12	4	25	1	16	-8
Norway	15	2	20	-3	14	4	5	8
United Kingdom	16	-2	17	-3	12	2	13	9
Belgium	17	-4	14	-3	23	-11	18	3
Australia	18	-3	19	0	9	n/a	19	-3
Luxembourg	19	n/a	11	-3	21	19	n/a	n/a
EU-27	20	-3	16	-1	19	-4	21	-2
Hong Kong	21	n/a	32	2	n/a	n/a	15	-12
New Zealand	22	0	23	6	26	-18	20	3
Ireland	23	1	21	-1	16	7	23	1
Spain	24	6	28	0	15	10	24	4
Slovenia	25	-2	22	0	28	-4	25	-8
Italy	26	2	26	-3	32	-4	22	3
Czech Republic	27	4	24	0	29	0	28	6
Estonia	28	-2	33	4	27	0	27	-9
Russian Fed.	29	-2	27	-1	11	2	42	-3
Portugal	30	7	35	3	31	8	26	3
Greece	31	4	43	-8	24	8	35	-2
Lithuania	32	-3	41	5	30	-8	29	-3
Hungary	33	1	31	-1	38	-4	30	1
China	34	8	25	7	48	-3	31	9
Croatia	35	n/a	n/a	n/a	36	-5	43	0
Cyprus	36	5	42	2	37	0	33	5
Slovak Republic	37	-11	39	-12	34	-14	39	-12
Bulgaria	38	-5	47	-11	33	-3	37	-7
Malta	39	n/a	29	13	47	-1	n/a	n/a
Turkey	40	5	38	3	44	3	34	3
Poland	41	-3	45	-12	39	-1	36	-4
Brazil	42	5	34	11	46	2	32	10
Mexico	43	-2	40	3	35	0	44	-3
South Africa	44	n/a	30	1	45	-1	n/a	n/a
Argentina	45	-1	46	-7	40	3	41	-6
India	46	1	36	11	42	0	38	7
Latvia	47	-6	37	3	43	-7	40	-4
Romania	48	-12	44	-19	41	-8	45	-1

IV. MEDIUL DE AFACERI IN CONDITII DE CRIZA

Cei mai importanti **factors** ce stau la baza crizei financiare sunt:

- Nesustenabilitatea economica din Romania;
- Masurile sociale excesive;
- Fragilitatea Bursei;
- Lipsa unor masuri de protejare a capitalului romanesc;
- Lipsa de informare a intreprinzatorilor.

Efectele crizei = diferite in functie de : domeniul de activitate, piata detinuta, performanta individuala

6 efecte principale ale crizei economice asupra IMM-urilor :

- Ingreunarea finantarii, *accesibilitatea redusa la credite* ;
- *Scaderea exporturilor*;
- *Diminuarea cererii interne*;
- *Blocajele financiare*, create de:
 - stat, prin datoriile catre sectorul privat,
 - alte companii care inregistreaza dificultati financiare;
- *Diminuarea investitiilor*;
- *Efectul psihologic*.

Urmarile negative ale crizei financiare pot fi sesizate in primul rand asupra IMM-urilor

- **Sectoare afectate** cel mai mult: comertul, constructiile si imobiliarele.
- **Tipul de societati in dificultate:**
 - companiilor nou infiintate,
 - companiile listate la bursa ca urmare a decapitalizarii
- **Numarul IMM-urilor aflate in faliment s-a dublat** in prima jumătate a anului fata de perioada similara a anului trecut. Acest lucru se datoreaza faptului ca ritmul de creditare al IMM-urilor s-a diminuat cu 30%, ceea ce impiedica dezvoltarea acestora si are ca prim efect reducerea solvabilitatii bancare a acestora.

Contractia cererii de piata = masuri de reducere a costurilor la nivelul agentilor economici
intre care:

- reducerea numarului de **personal** – jumătate din firmele active au redus personalul
- reducerea **bugetului de personal** cu peste 40%
- **reorganizarea activitatii**: creste importanta depeamantelor de marketing, financiar si de vanzari

Reactia firmelor la criza

(potrivit unui studiu realizat de HR Club si Daedalus Millward Brown)

	Concedieri	Mentinere personal	Angajari
Mediu	48%	29,3%	22,7%
companii mari	54%	20,4%	25,7%
organizatii de dimensiuni medii	51,5%	25,8%	22,7%
companii mici	28,3%	58,5%	15,2%

Perceptia crizei de catre mediul de afaceri

- **Romanii sunt cei mai optimisti din Europa Centrala si de Est in privinta efectelor crizei asupra afacerilor (studiu IMAS Viena):**
 - 63% considera ca problemele economice actuale afecteaza propriile firme intr-o anumita masura
 - 15% considera ca situatia actuala are un efect pozitiv asupra firmelor
 - 7% cred ca impactul este "puternic negativ".
 - 16% nu vad efecte ale crizei asupra companiilor loc

• Alti optimisti: **austriecii**

- 6% dintre respondenti considera ca situatia economica influenteaza pozitiv propriile afaceri
- 33% cred ca nu exista o schimbare asupra firmelor.

Pesimisti

• **ucrainenii**

- 86% cred ca problemele economice actuale au o influenta negativa asupra companiilor lor
- 20% au aratat ca influenta este "puternic negativa".

• **Ungurii**

- 82% criza le-a afectat afacerile
- 8% au spus ca nu a avut nici o influenta.

Studiul, realizat in perioada martie-iulie si intitulat "Activitatea bancara pe segmentul IMM-urilor in Europa Centrala si de Est", arata ca **majoritatea clientilor IMM din intreaga regiune se asteapta la efecte negative asupra propriei afaceri si se declara ingrijorati.**

Masuri anticriza :

Programul guvernamental : presedintele CNIPMMR l-a apreciat ca fiind unul oportun, insa a atras atentia asupra faptului ca extrem de important sa apara si mecanismele de operationalizare a acestuia.

Pentru combaterea crizei financiare specialistii propun adoptarea urmatoarele masuri:

- **Garantarea depozitelor bancare si implicarea Fondului de Garantare pentru protejarea IMM-urilor si a start-up-urilor;**
- **Asigurarea unei stabilitati economice din partea statului si stoparea masurilor sociale excessive;**
- **Pentru companiile listate la bursa, luarea in calcul a posibilitatii delistarii lor pe perioada crizei;**
- **Pentru IMM, implementarea unui plan financiar si de investitii prudent, conservarea fortei de munca;**
- **Corelarea masurilor economice luate la nivel European cu cele interne (majorarea ajutorului de stat si facilitarea acordarii acestuia, reducerea presiunii fiscale si/sau facilitati fiscale).**